

VERBINDING

Uitgave van de Classis Groningen-Drenthe
3e jaargang, najaar 2022

LATEN WE HET
MAAR NIET OVER
FRIS HEBBEN

Tips tegen administratiestress

“VOORLOPIG
ZULLEN WE
BLIJVEN”

Oekraïense vluchtelingen
in Schoonebeek

SAMEN
KERK ZIJN

Nieuw: de regiopredikant

Protestantse
Kerk

colofon

Verbinding is een uitgave van de Classis Groningen-Drenthe van de Protestantse Kerk in Nederland.

www.classisgroningendrenthe.nl

Werkgroep communicatie

Jochem Abbes
Wouter Bakker
Bert Kolkman

Medewerkers

Christiaan Dekker
Henk van Dijk
Annejet Fransen
Jan Hommes
Reinder de Jager
Leo Polhuijs
Helmer Roelofs
Tom van der Velde
Evelien Vrolijk
Leny de Zeeuw

Eindredactie

Annejet Fransen

Coverfoto

© Familie Hubariev

Vormgeving en druk

Topic Creatieve Communicatie, Wierden

Contact redactie

E redactie@classisgroningendrenthe.nl
T 06-53354859

Contact classis

Henk van Dijk, preses
preses@classisgroningendrenthe.nl
Leny de Zeeuw, scriba
scriba@classisgroningendrenthe.nl
Ds. Jan Hommes, classispredikant
j.hommes@protestantsekerk.nl
Ds. Wouter Bakker, visitatie (voorzitter CCV)
w.bakker@protestantsekerk.nl
Wim Wisman, beheerszaken (voorzitter CCBB)
w.wisman@protestantsekerk.nl

Niets van deze uitgave mag worden vervoelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.
© Classis Groningen-Drenthe

inhoud

3	Voorwoord
4	Laten we het maar niet over FRIS hebben <i>Annejet Fransen</i>
7	Column <i>Henk van Dijk</i>
8	Het drama van vluchtelingenopvang in Ter Apel <i>Helmer Roelofs en Annejet Fransen</i>
10	Boekbespreking: <i>Overtuigd gereformeerd</i> <i>Jochem Abbes</i>
12	Zo bloeit de pioniersplek én de gemeente <i>Evelien Vrolijk</i>
14	Ruurd van de Water: "Politiemensen moeten soms optreden tegen hun eigen groep" <i>Reinder de Jager</i>
16	Marieke Lanjouw: "Jongeren kunnen meer uit het geloof halen dan ze denken" <i>Leo Polhuijs</i>
18	"Voorlopig zullen we blijven" <i>Leo Polhuijs en Bert Kolkman</i>
21	Column <i>Reinder de Jager</i>
22	En God zag dat het goed was <i>ds. Jan Hommes</i>
24	Terugblik: Inspiratiedag Oost-Groningen

op de cover Familie Hubariev 2019

Kleurrijk

DOOR | ANNEJET FRANSEN, EINDREDACTEUR

Als u bij de Classis Groningen-Drenthe hoort, heeft u in het afgelopen jaar waarschijnlijk te maken gehad met Oekraïense vluchtelingen, jaarrekeningen die op tijd ingediend moesten worden en een verzoek om bij te dragen aan een regiopredikant. Dit blad verschijnt maar een keer per jaar, maar we willen ons niet beperken tot een terugblik. Wat nemen we van onze ervaringen mee naar het nieuwe kerkelijk jaar? En hoe kunnen we elkaar inspireren?

We leerden dat 'kerkganger' niet zo'n eenvoudige definitie heeft als we vóór corona misschien hadden gedacht. Maar zou 'heilig' niet veel gemakkelijker uit te leggen zijn dan we denken?

De kerkelijke en diaconale administratie kan best ingewikkeld zijn – maar er zijn manieren om die te vereenvoudigen. Een daarvan is samenwerken met naburige gemeenten, en daarbij kan de regiopredikant helpen.

Al sinds de oorlog begon verblijven Oekraïense vluchtelingen in Nederland, vaak met hulp van kerken. In Schoonebeek weten ze daar alles van.

De afgelopen maanden hebben weer laten zien dat de kerken nog tot best veel in staat zijn als het gaat om mensenlevens: uit alle delen van het land maar zeker ook uit Groningen en Drenthe kwam aanbod om vluchtelingen uit Ter Apel en statushouders op te vangen.

De crisissituatie daar was zwaar voor alle betrokkenen, zelfs voor de politie. Dan is het goed dat er een politiepastor is die zich met de moreel-ethische kwesties bezighoudt. Ruurd van de Water is zo'n politiepastor.

In verschillende regio's zijn pioniersplekken in ontwikkeling. Dat kan best spannend zijn – zowel voor het pioniersteam en de nieuwe gemeenschap als voor de bestaande gemeenten in de buurt. Maar die groepen kunnen elkaar uitstekend versterken.

De toekomst gaat er in ieder geval divers en kleurrijk uitzien. Dat is de toekomst waarin Marieke Lanjouw straks terecht komt – zij maakte de overstap van banketbakker naar de opleiding theologie.

Namens het breed moderamen veel leesplezier gewenst

Regeldruk voor de kerkenraden

Laten we het maar niet over FRIS hebben

DOOR | ANNEJET FRANSEN

Regeldruk: vooral kleinere gemeenten lijden eronder. 'FRIS' is een gehaat woord, want niet iedereen vindt de overstap naar dit digitale rapportagesysteem even gemakkelijk. En geef ons eens ongelijk! Door nieuwe eisen van de Belastingdienst voldoet de verslaggeving zoals kerkenraden die decennialang hebben gehanteerd niet meer. Toch moet het allemaal gebeuren door vrijwilligers. Wat nu?

Theo Trox helpt het Classicaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (CCBB) bij het beoordelen van jaarrekeningen en begrotingen van plaatselijke gemeenten en diaconieën. Zo komen zij niet in de problemen met de Belastingdienst en wordt het financiële beleid ook op lange termijn inzichtelijker. "Ik beschouw het als een uitgestelde professionaliseringsslag waaraan ook kerken blijkbaar niet ontkomen," zegt hij. "De CCBB's hebben hiermee te maken en weten als vrijwilligers bij ons uit de regio ook wat er in de gemeenten speelt en tegen welke uitdagingen de diaconen en kerkrentmeesters aanlopen op dit vlak. We proberen het werkbaar te houden, maar zien een toenemend beroep op externe hulp, zoals van het KKA [Kantoor der Kerkelijke Administraties]."

Zijn tips voor gemeenten die worstelen met regeldruk:

- Voer de boekhouding gedurende het jaar alvast met het rekenschema van FRIS. Invoeren voor de jaarrekening is dan heel gemakkelijk
- Twijfelt u ergens over, heeft u een specifieke vraag of wilt u graag dat iemand meekijkt? Vraag dan het CCBB om advies. U kunt mij bijvoorbeeld even online laten meekijken voor het indienen van de jaarrekening, dan kan ik u vertellen of alles er goed uitziet.
- Maak bij het invoeren van de cijfers in FRIS gebruik van de tekstwolkjes om toelichting op bijzondere en van de begroting afwijkende baten en lasten te geven. Deze toelichtingen kunnen vervolgens eenvoudig gekopieerd worden naar het bestuursverslag. Zo wordt voor een deel al inhoud gegeven aan de bedoeling van het bestuursver-

slag, namelijk het rapporteren van belangrijke afwijkingen tussen werkelijke cijfers en de begrote cijfers.

- Het is soms moeilijk om controleurs te vinden voor de jaarlijkse controle van de financiële administratie. Mijn suggestie is te proberen hiervoor een pool van deskundige vrijwilligers te vinden die het leuk vinden en de deskundigheid hebben om dit ook voor andere gemeenten te gaan doen.
- Het is heel eenvoudig om de buur(t)gemeenten te vragen hoe zij de zaken geregeld hebben en of er misschien hulp en ondersteuning mogelijk is. De afdeling Groningen-Drenthe van de VKB (Vereniging Kerkrentmeesterlijk Beheer) organiseert meerdere contactavonden voor kerkrentmeesters uit alle regio's van Groningen-Drenthe. Deze avonden zijn een uitgelezen kans om elkaar op te zoeken en om hulp te vragen.

Een andere mogelijkheid is om de boekhouding uit te besteden aan het Kerkelijk Bureau (KB) van een grotere gemeente. Assen, Hoogeveen en Groningen vertelden ons hoe dat bij hen gaat.

Erwin Kremer van de Protestantse Kerk Assen laat weten dat het KB al zo'n twintig jaar geleden heeft gekozen om ook voor buurgemeenten administraties te verzorgen. "Het is heel uiteenlopend wat het KB verzorgt: begroting en jaarrekening, salarisadministratie, maar ook de complete leden- en financiële administratie. Het betreft gemeenten uit het noordelijke deel van het land, niet alleen uit het gebied van de classis Groningen-Drenthe," zegt hij.

WE PROBEREN HET
WERKBAAR TE HOUDEN

"Het uitgangspunt daarbij is om elkaar te helpen. Helaas hebben veel gemeenten en zo ook de PKA te maken met teruggang in leden en afname van inkomsten. In de loop van de jaren is expertise opgebouwd door het KB, die we graag behouden willen. Dat kan door elkaar van dienst te zijn: het KB biedt aan andere gemeenten aan om de administratie te verzorgen. Dit wordt gedaan voor een redelijk tarief, niet commercieel maar om de kosten van het KB te dekken. Andere gemeenten worden zo ontzorgd, maar ook de PKA doordat het KB kan blijven bestaan en zo gebruik gemaakt kan blijven worden van de expertise.

"Een nadeel kan zijn dat 'het allemaal wat meer op afstand wordt'. In een kleinere gemeente kent men elkaar. Maar ook

met het KB zijn de lijntjes kort en zijn er directe contacten met de medewerkers. Een aandachtspunt voor het KB is de inzet van fte van de medewerkers voor de verschillende gemeenten en het goed verdelen van de taken in de loop van het jaar om te voorkomen dat er een hoge werkdruk gaat ontstaan."

Het KB van PG Hoogeveen heeft sinds een paar jaar de administraties van andere gemeenten onder zijn hoede. Janny Oost vertelt: "Het is voor gemeenten steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden en dan is het goed om dit bij een groter bureau onder te brengen en zo ook de uitwerking van de financiële acties professioneler te laten verlopen. Zoals over de gehele linie is te zien hebben we in de kerk met een

behoorlijke krimp te maken en op deze wijze kunnen wij ons KB in stand houden. Onze ervaring is dat na een drukke opstartfase dit gemakkelijk in ons werk op te nemen is.”

In Groningen verricht het KB verschillende taken voor vier kleinere gemeenten: soms is het de financiële administratie, soms is het de ledenadministratie of Actie Kerkbalans, soms is het de administratie van de diaconie. In de nabije toekomst komen daar nog drie gemeenten bij. Allert van der Hoeven: “De voordelen voor de gemeenten zijn rust en focus op de kerntaken van de kerk, een professionele aanpak van het werk en efficiëntie, omdat er op één plek meerdere administraties worden gedaan. Nadelen zijn de kosten en de grotere afstand tot waar het gebeurt. Voor het KB zijn de inkomsten, de efficiëntie en de kennisconcentratie positief. Nadeel is misschien dat er wat minder focus op de eigen kerk is, maar het voelt goed om onze zusterkerken van dienst te kunnen zijn.”

Ook de KB's hebben tips voor andere gemeenten: Erwin Kremer, Assen: “Zoek tijdig contact met andere gemeenten, dit kan zijn met het KB van een andere gemeente, maar het kan ook zijn met andere gemeenten onderling, om dat waar je tegenaan loopt te bespreken. Bijna alle gemeenten lopen tegen dezelfde problemen aan. Door dingen samen

op te pakken worden de taken verlicht en het geeft vaak weer een nieuw perspectief op het leiding geven aan je eigen gemeente.”

Janny Oost, Hogeveen: “Schroom niet, klop bij anderen aan, zodat we samen deze ‘druk’ op kunnen lossen.” Allert van der Hoeven, Groningen: “Uitbesteding heeft voors en tegens. Voorkeur is mijns inziens om de administratie bij de eigen kerk te houden. Kijk eerst eens of je een boekhouder/administrateur in eigen gelederen hebt. Als die niet bestuurlijk aan de slag wil, kun je proberen hem of haar als adviseur en ondersteuner in te schakelen, op momenten dat er jaarrekeningen, begrotingen en meerjarenprognoses moeten worden opgeleverd. En maak het als leek niet groter dan het is: een gedegen administratie voeren is voor iedere organisatie belangrijk. Als die op orde is, valt de regeldruk mee. En je kunt ook altijd de classis of een van de grotere kerkelijke bureaus om advies vragen. Mocht het langs deze wegen niet lukken, dan willen wij graag ondersteunen om de administratie op orde te krijgen en te houden!”

Heeft u een tip om de regeldruk te verlichten? Stuur hem naar scriba@classisgroningendrenthe.nl. Dit artikel verschijnt ook op de classiswebsite, samen met uw tips!

Kerkganger, een verwarrend begrip

DOOR | HENK VAN DIJK
VOORZITTER CLASSIS GRONINGEN-DRENTHE

Het wordt regelmatig gebruikt, het woord ‘kerkganger’. Zeker na de coronabeperkingen hoor ik nogal eens voorbijkomen: “Zijn de kerkgangers allemaal al terug?”

Wat is nu eigenlijk een kerkganger? En hoe belangrijk is het dat die ‘terugkomen’? Dat veronderstelt dat ze zijn weg geweest, maar is dat ook zo? Ben je alleen een kerkganger wanneer je regelmatig naar de kerk gaat, of ook als je *wel eens* een kerkdienst bezoekt, of misschien ook wel als je buiten de kerkdienst een kerk bezoekt? Of is het een wat eufemistische manier om mensen die bij de kerk betrokken zijn te omschrijven?

In de coronatijd waren er misschien wel veel ‘kerkgangers’ die via de digitale snelweg kennisnamen van wat er op zondagochtend in de kerk gebeurde. Een deel van deze digitale kerkgangers deed dat op een eigen tijdstip, los van het daadwerkelijke moment. Een deel zelfs op een andere dag dan de zondag. Vanuit een aantal kerken werd waargenomen dat het aantal mensen dat in totaal een digitale dienst bekeek of beluisterde hoger lag dan het aantal personen dat voor die tijd fysiek een kerkdienst bezocht. Er zijn dus ook ‘kerkgangers’ die de kerk van binnen niet echt kennen.

Daar kun je nog aan toevoegen dat er ook ‘bezoekers’ van de kerk zijn die, los van een dienst, het gebouw bezoeken. In

letterlijk opzicht dus kerkgangers die niet bij de kerk horen naast mensen die wel bij de kerk horen maar daar (vrijwel) nooit komen.

Kortom, kerkganger is eigenlijk een woord dat weinig zegt als je niet weet in welke context het begrip wordt gehanteerd. Het bracht voor mij wel aan het licht dat er dus meer mensen zijn die graag iets met een kerkelijke viering beleven op een moment dat het hen uitkomt. Misschien wel veel jongere mensen met drukke gezinnen voor wie de kerkgang op zondagochtend een brug te ver is, maar die wel geïnteresseerd zijn in levensvragen en er misschien zelfs wel over willen praten. Liefst op een moment dat hen uitkomt. Met alle aandacht die er momenteel uitgaat om de mensen op zondagochtend terug in de kerk te krijgen, is dat een groep die er zeer bekaaid vanaf dreigt te komen.

Het lijkt er dus toch op dat de generatie Boomers en daarna opnieuw teveel naar zichzelf en de eigen behoeftes kijkt en daarmee, vast onbedoeld maar wel intrinsiek, de huidige generatie tussen de dertig en de vijftig in de kou laat staan. Misschien moeten we vanuit de classis juist stimuleren dat we eerst eens luisteren naar wat die generatie bezighoudt, zonder rekening te houden met de behoefte van Boomers en de daaropvolgende generatie.

Foto: Tom van der Velde.

Crisis in de classis

Het drama van vluchtelingenopvang in Ter Apel

DOOR | HELMER ROELOFS EN ANNEJET FRANSEN

Deze zomer brachten binnen de grenzen van de classis mensen de dagen en nachten door onder erbarmelijke omstandigheden. Artsen Zonder Grenzen moesten inspringen om medische zorg te verlenen aan asielzoekers die nachtenlang buiten de poorten van het aanmeldcentrum op de grond moesten slapen. Wat is eigenlijk de verantwoordelijkheid van de kerken in zo'n situatie? En wat kunnen we hiervan leren?

Niemand weet waar hij aan toe is, hygiëne is ver te zoeken (toiletten zijn overvol) en soms ontbreekt het aan voedsel of zelfs water. De humanitaire situatie bij het centrum is door de ondergrens gezakt, zeggen ook premier Rutte en het COA zelf. Toch liet een oplossing lang op zich wachten. In de media leek het soms alsof dat kwam omdat burgerlijke gemeenten niet mee wilden werken, zegt John van Tilborg, directeur van INLIA. Maar dat klopt slechts gedeeltelijk. Gemeenten in Groningen en Drenthe boden locaties en bedden aan, maar die werden te kleinschalig bevonden, of bedrijfseconomisch onvoldoende geschikt volgens het COA, aldus deze gemeenten. Uiteindelijk bleek kleinschalige opvang toch de beste oplossing, samen met een betere coördinatie. Als iemand weet wanneer hij of zij een afspraak heeft met het COA, kan diegene met een gerust hart een paar dagen op een andere locatie verblijven.

Tranendal

“Het is een tranendal,” zei Van Tilborg

op 27 augustus tegen een verzameling van inderhaast opgetrommelde kerkenraadsleden uit de regio. “De mensen die er werken, professionals en vrijwilligers, zijn ook wanhopig. De medische omstandigheden zijn vreselijk, mensen slapen niet en hebben honger, er is schurft, ontstoken wonden, diabetespatiënten krijgen geen insuline.”

DE OGEN SLUITEN KAN NIET

De spoedbijeenkomst was belegd omdat INLIA een verzoek kreeg van Veiligheidsregio-voorzitter en burgemeester van Groningen Koen Schuiling: wie heeft tijdelijk bedden beschikbaar? “We zijn blij met twee bedden, met twintig bedden of met zeventig bedden,” klonk het. En daar werd gehoor aan gegeven. Maar niet voordat was benadrukt: “Goede opvang van vluchtelingen is nog steeds de verantwoordelijkheid van de overheid.”

Verantwoordelijkheid

Dat is nu juist zo moeilijk. Rijksoverheid heeft als taak om deze mensen fatsoenlijk onderdak te bieden en te registreren, zodat hun verzoek om

asiel gehoord kan worden. Daar is het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers voor, daar is het aanmeldcentrum voor. Als de overheid daarin faalt, kunnen kerken al die complexe taken niet zomaar overnemen en dat moet ook niet. Wel zien we menselijk leed. De ogen sluiten kan niet, maar veel kerkelijke gemeenten voelden zich machteloos. “De kerken hebben ook de opdracht om te zien naar mensen in nood,” aldus Van Tilborg, “dat is een belangrijk fundament van de christelijke geloofsgemeenschap.”

Recht in de ogen

En dan? Dan is er een organisatie als INLIA: Internationaal Netwerk van Lokale Initiatieven met Asielzoekers, in 1988 in Groningen opgericht door kerken uit Europa. Zij zijn een kenniscentrum en netwerkorganisatie, opgekomen uit geloofsgemeenschappen die asielzoekers en vluchtelingen in nood helpen. Met jaren van ervaring kunnen zij deskundige hulp bieden aan individuele vluchtelingen, geloofsgemeenschappen die willen helpen en ook aan overheden. Met nauwkeurige coördinatie en goed overleg blijkt er dan heel veel meer

Directie Voorlichting Rijksoverheid,
CC BY-NC-ND 2.0

mogelijk dan een bureaucratisch systeem soms doet vermoeden. In dat bureaucratische systeem werken namelijk mensen, die zich vaak enorm betrokken en verantwoordelijk voelen. Ook op de grond buiten Ter Apel sliep geen golf, geen tsunami, maar sliepen mensen. Juist geloofsgemeenschappen kunnen zorgen dat al die mensen elkaar eens recht in de ogen kijken.

Lange termijn

Van Tilborg benadrukt dat er ook duurzame oplossingen moeten komen: “Het mag duidelijk zijn dat we nu niet willen bijspringen om een niet-werkend opvangbeleid te laten voortduren.” INLIA, kerken in het gebied en de Raad van Kerken in Nederland steunden begin mei al een manifestatie bij het aanmeldcentrum en drongen ook toen aan op actie van de Rijksoverheid. Bij die gelegenheid riep Van Tilborg het Rijk op extra aanmeldcentra te openen, leegstaande rijksgebouwen beschikbaar te stellen en gemeenten de ruimte te geven asielzoekers kleinschalig op te vangen. Daarvoor is namelijk veel meer draagvlak dan voor grootschalige locaties die het Rijk aanwijst. Ook twee adviesorganen van de regering pleiten daarvoor: de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ) en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB).

GEEN GOLF, GEEN TSUNAMI, MAAR MENSEN

Daadkracht

Binnen de PKN hebben we het veel over vergrijzing en krimp. Soms is het moeilijk voor te stellen dat een kleine gemeente, die nauwelijks voldoende mensen op kan trommelen om de maandelijkse koffieochtend te organiseren, iets kan betekenen bij zulk enorm leed. En toch, en toch... Na de oproep op zaterdag 27 augustus stonden er binnen twee dagen honderden bedden klaar. Hoe moet dat dan? *Wat als er iets kapotgaat in het bijgebouw? Waar halen we een douchecabine vandaan? Willen de vluchtelingen wel weg van Ter Apel? Worden ze gebracht of moeten we ze halen?* vroegen de aanwezigen, terwijl ze al appten en belden met hun medekerkenraadsleden thuis. Zenuwachtig, een beetje bang voor de reactie van gemeenteleden, maar zich ook bewust van de dringende tijd: over vier uur begon een nieuwe nacht.

Een kerk die gelovig durft te spreken over inhumane beleid, een kerk die durft te geven van het kleine beetje dat ze heeft, dat is een kerk die bergen verzet.

Recensie

Overtuigd gereformeerd

DOOR | JOCHEM ABBES

Immink is emeritus-hoogleraar praktische theologie en oud-rector van de Protestantse Theologische Universiteit en heeft grote affiniteit met het gereformeerde gedachtegoed van Calvijn. “Die traditie heeft zich volgens hem steeds weer bewezen”, zo staat op de achterzijde van het boek te lezen. Nu heeft traditie het tij bepaald niet mee in onze pluriforme en geïndividualiseerde samenleving. Ouderwets, star en weinig kritisch, hoort men dan, terwijl juist de klassieke gereformeerde geloofspraktijk zo vruchtbaar blijkt te zijn.

Heilzaam

Het boek is ingedeeld in vijf hoofdstukken die leiden tot een slotbeschouwing met een positiebepaling en een blik op de toekomst. In overeenstemming met het karakter van de Artios-reeks – uitgegeven onder auspiciën van de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk in Nederland – is ook dit deel qua thematiek en schrijfstijl duidelijk gericht op de toerusting van de gemeente. Het boek is geschreven in een prettige schrijfstijl, met kennis van zaken en met grote affiniteit met het onderwerp. Is de vorm goed, ook de (objectieve) inhoud wordt in een duidelijke, inspirerende en opbouwende toon neergezet. Het is nuttig en constructief om in het verguisde kerkelijke landschap van vandaag de dag een overtuigend pleidooi te lezen voor de klassieke gereformeerde leer. Dat de auteur daarbij ook de traditie zo’n belangrijke rol toedicht, is in deze tijd van individualisering en nadruk op het gevoel (eigen mening) nodig en heilzaam.

DOEN WAT KERKEN EEUWENLANG HEBBEN GEDAAN

Diepgang

In het eerste hoofdstuk gaat de auteur in op het belang van de traditie voor het christelijke geloofsleven. Traditie brengt verdieping aan in tijden van vervlakking en zij biedt toekomstperspectief in tijden van verwarring en bekommernis (25). De kerken moeten zich daarom zijns inziens blijven richten op het levend houden van de geloofsinhoud, de beoefening van de geloofspraktijken en het doorvertellen van de Bijbelse verhalen. Dat hoeft niet direct gepaard te gaan met grote missionaire perspectieven of profetische vergezichten, maar eenvoudigweg datgene blijven doen wat de kerken al eeuwenlang hebben gedaan. Dat juist in de praktische uitoefening van godsdienst diepgang ontstaat, maakt hij aan de hand van verschillende voorbeelden duidelijk.

Blijde boodschap

In de hoofdstukken 2, 3 en 4 schetst Immink een kernachtig overzicht van de hoofdlijnen van het evangelie en de omgang daarmee in de gereformeerde geloofstraditie. Kenschetsen van de boodschappen van Petrus en Paulus maken duidelijk hoe overlevering en openbaring in elkaars verlengde liggen. In de verzoenende en plaatsvervangende kracht van Jezus’ sterven ligt het hart van het evangelie. Uit allerlei teksten blijkt dat de blijde boodschap bestaat uit “een genadige vereniging met Christus” door de werking van de Heilige Geest. Aan de hand van Calvijn legt Immink uit hoe de Heilige Geest ons optilt boven ons eigen begrip, “want door Hem verlicht krijgt de ziel als het ware een

nieuw en scherp gezichtsvermogen, waarmee zij de hemelse verborgenheden kan beschouwen” (Institutie, III 2.34). Na de essentie van het Nieuwe Testament te hebben weergegeven, gaat de auteur in op de rol van het Oude Testament, de psalmen en de tempeldienst.

Het beproefde

In hoofdstuk 5 gaat de auteur in op de vraag wat men nu moet verstaan onder klassiek gereformeerd. Immink: “Dat betreft bijvoorbeeld specifieke praktijken, geloofsovertuigingen, theologische denkbeelden, en gestalten van vroomheid. Het klassieke is in mijn ogen het beproefde, het eigenoortige dat zich doorgezet in de loop van de geschiedenis. Dus datgene wat de kritiek heeft doorstaan en wat kenmerkend blijft voor, in dit geval, het gereformeerde kerkelijke leven” (98). “Zo verheft het klassieke zich boven de wisselvalligheid van de tijd en de veranderlijkheid van de tijdgeest. Dat wat klassiek is, heeft iets blijvends, een soort tijdloze actualiteit” (99). Immink beschrijft daarop de thema’s die hij kenmerkend acht voor het klassiek gereformeerde gedachtegoed: a) de grondstructuur van het gereformeerde denken (Woord en Geest); b) de gereformeerde liturgie en c) twee theologische thema’s die kenmerkend zijn voor de gereformeerde geloofstraditie: 1) verkiezing & verbond en 2) rechtvaardig

ging & heiliging. Hoewel velen deze thema’s (her)kennen en eruit leven, behandelt de auteur allerlei ‘oude’ thema’s op een verrassende ‘nieuwe’ manier.

In de persoonlijk getinte slotbeschouwing beschrijft Immink het confronterende karakter van het huidige verbrokkelde en gemarginaliseerde kerkelijke landschap in Nederland. “Deze gemoedsgesteldheid brengt mij echter niet in onzekerheid ten aanzien van de waarde van de klassiek gereformeerde geloofstraditie. Integendeel! Ik ben juist overtuigd van haar rijkdom en diepgang. Ik word vrolijk van haar inzicht in het Evangelie van Jezus Christus en van haar doordiening van het geloof in God drie-enig” (160). Daarom: tolle, lege! Een warm pleidooi voor de oudste en meest consistente geloofstraditie in protestants Nederland. Van harte aanbevolen.

F.G. Immink, *Overtuigd gereformeerd* – Met sympathie voor de traditie (Heerenvveen: Groen, 2021).

Kiek van Siek

Gemeenschap en bestuur

Zo bloeit de pioniersplek én de gemeente

DOOR | EVELIEN VROLIJK

In onze classis zijn diverse pioniersplekken actief. Sommige zijn al jarenlang bezig en hebben een geheel eigen plek op de kerkelijke kaart verworven, zoals het Stadsklooster in Groningen. Andere zijn aan het ontdekken wat er mogelijk is, bij hen blijven de plannen nog even onder de radar. Denk bijvoorbeeld aan een groep mensen die het verlangen heeft een plek op te starten in hun nieuwbouwwijk. Hoe de context ook is, altijd is het een uitdaging om een groep mensen om je heen te verzamelen, een visie te ontwikkelen die past bij de omgeving. Dan moet je daar ook nog draagvlak voor vinden, zodat de nieuwe plek vrucht kan gaan dragen.

Sinds ruim een jaar mag ik meelopen met een aantal pioniersplekken, startend of al wat verder onderweg. Een geweldige opdracht is het: samen denken we na over de ontwikkeling van hun plek, hoe ze vorm willen geven aan hun roeping, de wijze waarop ze het geloof onder de aandacht willen brengen. Het zijn geen gemakkelijke vragen.

Wat te doen als er bij jouw kerk in de buurt een pioniersplek opent, en jouw kerkenraad deze plek gaat ondersteunen als zendende gemeente? Wij hebben gemerkt dat het vaak zoeken is hoe je als pioniersplek de relatie met een protestantse gemeente in de buurt vorm kunt geven, en andersom. Vandaag deel ik graag drie lessen die we leerden in ruim tien jaar pionieren.

De aard van pionieren

Allereerst: pionieren is iets heel anders dan een kerk leiden. In de praktijk is dit vaak een grote zoektocht: hoe geef je vorm aan ondersteuning als zendende gemeente, als jullie dingen heel anders aanpakken, en de gekozen weg niet die van jullie zou zijn? Kerklab en het evangelisch werkverband maakten eens een mooi overzicht van de verschillen in rollen tussen de kerkbestuurder en de pionier. Een paar voorbeelden staan hieronder. Natuurlijk is dit schema een overdreven aanzet van de realiteit, maar toch zie ik de verschillen wel degelijk terugkomen in de dagelijkse praktijk. Zo mag ik op dit moment meelopen met De Fontein in Groningen, waar op een prachtige manier een buurtkerk wordt ontwikkeld. En terwijl de buurtkerk

Bestuurders

- Eerst doelen stellen, dan uitvoeren (targets en tijdstippen)
- Systematisch onderzoek doen
- Nadruk op harde feiten (plannen maken & programmeren)
- Verder op dezelfde voet (we doen de dingen zoals we dit gewend zijn en vermijden risico's)
- Falen proberen te vermijden
- De gemeente kent een vastgelegde leer, vormen en inhoud, waar we aan vasthouden
- Onzekerheid reduceren

Pioniers

- Doelen ontstaan organisch terwijl je bezig bent (improviseren)
- Intuïtief en relationeel leren
- Nadruk op ruimte voor innovatie (beweging creëren & experimenteren)
- Al doende ontdekken we hoe de gemeente zich ontwikkelt
- Trial & error
- Nieuwe wegen verkennen (we proberen nieuwe dingen uit en nemen risico's)
- Kansen benutten

groeit, levert dat ook vele vragen op voor de traditionele gemeente. Waarom doen we de dingen zoals we ze doen? Is dat eigenlijk nog wel logisch?

Investeer in jullie relatie!

Soms begint een gemeente zelf met een pioniersplek, soms komt er een verzoek van een plek of ze zich aan jullie gemeente mogen verbinden. Het lijkt wel alsof dat grote verschillen zijn, maar in de praktijk hoeft dat helemaal niet zo te zijn. In beide gevallen vraagt het onderhouden van de relatie tijd, en moeite.

De Fonteinkerk in Groningen, waar in september een huisartsenpraktijk haar deuren opent in het kerkgebouw.

Stadsklooster Groningen

Je moet elkaar leren kennen, verbondenheid opbouwen. Dat vraagt tijd, en erkenning dat zelfs als de pioniersplek dingen anders aanpakt dan de zendende gemeente, of andersom, de relatie waardevol is. Er moet dus ook vertrouwen ontstaan en blijven in elkaars kunde, en sterke punten. De geestelijke zorg voor de pioniersplek is toevertrouwd aan de kerkenraad. Dat wil natuurlijk alleen als er een goede band is, vol vertrouwen.

Ook een belangrijke les die we hebben geleerd: als er een goede relatie is tussen pioniersteam en kerkenraad, dan geeft dit een stevige basis voor de samenwerking en loopt de pioniersplek minder kans om vroegtijdig te moeten stoppen. Zeker als er bewustzijn is over de verschillende rollen.

Wederzijds leren

Als je elkaar hebt leren kennen, en weet hoe jullie rollen verschillen (en daarmee ook het handelen), dan kan er iets geweldigs ontstaan: wederzijds leren. Nieuwe ideeën vanuit de pioniersplek kunnen in dergelijke gevallen een plek krijgen in de zendende kerk. Er ontstaat ruimte om elkaar open te bevragen, te vertellen wat je opvalt. Ik denk bijvoorbeeld aan een predikant die ik dit jaar sprak. Jaren geleden had ze in een zendende kerk gewerkt en het had haar op veel manieren anders doen kijken. Minder aannemen dat de mensen in de kerk wel weten waarom je iets doet. Ze geeft

Pioniersplekken in Groningen en Drenthe:

Peize	Zin in Peize
Groningen	Stadsklooster
Sebaldeburen	De Verbinding (Het Anker)
Groningen	Overstag
Siddeburen	Struunders
Emmen	Twintigers Emmen
Groningen	Buurtkerk de Fontein
Groningen	Spoor van Licht (Martinikerk)
Valthermond	Interculturele gemeente i.o.

En nog meer plekken in opstart.

Evelien Vrolijk

Begeleider van kerken en andere vierplekken bij de Protestantse Kerk. Adviseur dienstverlening in de Classis Groningen-Drenthe

Interview met Ruurd van de Water, geestelijk verzorger

“Politiemensen moeten soms optreden tegen hun eigen groep”

DOOR | REINDER DE JAGER

Ds. Ruurd van de Water is een drukbezet man: hij werkt vier dagen van negen uur voor de politie van Noord-Nederland als geestelijk verzorger, heeft daarnaast één dag in de week nog een eigen psychotherapeutische praktijk in Assen, en werkt daarnaast nog parttime als gemeentepredikant in Anloo – één keer in de twee weken gaat hij nog voor in de kerk. Ik was zelf – met een dochter die bij de politie werkt – vooral nieuwsgierig naar zijn werk als geestelijk verzorger bij de politie.

Sinds wanneer ben jij werkzaam bij de politie, en hoe is men erbij gekomen dat juist zo'n organisatie als de politie een geestelijk verzorger nodig heeft?

“Ik doe dit werk sinds september 2020 en ik heb deze baan bij de politie natuurlijk niet zelf uitgevonden.

“STEL DAT JE EEN
BOERENZOON BENT DIE BIJ
DE POLITIE IS GEGAAN”

De vraag leefde al veel langer – een priester, Nol de Jong, is in Amsterdam daarmee ooit begonnen. Vóór mij waren er al pastores bij de politie, en op dit moment werken er tien collega's vanuit allerlei levensovertuigingen als geestelijk verzorger. En waarom geestelijke zorg bij de politie... Die vraag naar professionele geestelijke verzorging is na het werk van Nol de Jong mede vanuit politiebonden onderstreept.

“Er komt nogal wat op politiemedewerkers af tijdens hun werk. Traumatische ervaringen die je tijdens je werk opdoet, maar ook moreel-ethische kwesties. De politie is vooral heel praktisch en oplossingsgericht – ze hebben nog niet het ene geval opgelost of ze moeten alweer verder. Dan helpt het als je dan af en toe even uit die tredmolen stapt en nadenkt of je je werk zó wel goed doet. Dat helpt niet alleen, maar behoort ook onderdeel van je vak, van je professionaliteit te zijn. Ik kom uit de ziekenhuiswereld, en daar was het al niet anders: probleemoplossend, snel ook graag, steeds maar weer, maar dan soms in de knoop raken met je taakopvatting. Ook daar ontstonden morele beraden – of je bijvoorbeeld alles moet doen wat je kan, waar de grenzen liggen.”

Kun je een voorbeeld geven van zo'n ethische of morele vraag waar een politieagent concreet voor komt te staan?

“De politie beschermt de rechtstaat. Dat betekent dat ze, soms met legitiem geweld, moet optreden als die ondermijnd wordt. Dat zie je bijvoorbeeld heel scherp bij de boerenprotesten van afgelopen zomer: enerzijds moet de politie het recht van demonstratie waarborgen, maar ze moet ook scherp zien waar demonstreren uitmondt in gevaar voor anderen. En daar komt nog iets bij. Stel dat je een boerenzoon bent die bij de politie is gegaan; dan moet je soms optreden tegen je eigen groep, terwijl je hun frustraties niet alleen donders goed begrijpt maar ook deelt. Om dan professioneel te blijven – dat schuurt en wringt natuurlijk, en dat innerlijke conflict kan dan bij mij op tafel komen. Politiemensen zijn werkelijk heel loyaal aan hun vak. Maar dat is niet altijd even makkelijk. En precies daar ligt mijn werkterrein.”

Hoe geef je handen en voeten aan jouw vak, hoe giet je dat in het vat?

“Dat kunnen individuele gesprekken zijn. Begrijp me goed, er zijn nogal wat omwegen voordat mensen bij mij terecht komen. Ze lopen niet lekker rond, hebben geen plezier meer in hun werk, hangen soms tegen een burn-out aan. Dat is één kant van mijn vak. De andere kant is, dat de politie de laatste jaren steeds meer aandacht krijgt voor goed (moreel) leiderschap. Vroeger moest je vooral een aantal broeken versleten hebben, en dan kwam je op een gegeven moment wel op een leidinggevende post. Tegenwoordig wordt een ander soort teamleiderschap gevraagd. Ben je het kompas waarop je team kan varen, ben je het anker voor je mensen? Hoe krijg je een hiërarchische organisatie zo veilig dat je met elkaar in gesprek blijft? Ook daarin spelen wij een rol.”

Vraag ik me af wat jouw religieuze achtergrond hierin kan betekenen...

“Natuurlijk heb ik op deze plek bij de politie een heel specifieke taak in dit werk, ik ben geen politie-predikant of -pastor, maar nadrukkelijk geestelijk verzorger, een professie met eigen beroepsprofiel en -standaard. Ook mensen die niet gelovig zijn, moeten bij mij terecht kunnen. Voor mij is een zeer centraal begrip dat mensen die problemen hebben, ‘uit verbinding’ zijn geraakt: ze weten

“OOK MENSEN DIE NIET
GELOVIG ZIJN, MOETEN
BIJ MIJ TERECHT KUNNEN”

niet meer voor wie ze het doen, raken interesse kwijt – en laat nou net religie gaan om ‘in verbinding’ staan. Religie vooronderstelt een relatie tot de ander. ‘Uit verbinding gaan’ geeft existentiële vraagstukken. ‘Ben ik mijn broeders hoeder’ en ‘wie is mijn broeder’ – belangrijke vragen die ik impliciet aan de orde kan stellen.”

Laatste vraag: jij bent in dienst van de politie, niet van de kerk. Welke rol speelt de classis hierin? Dit interview verschijnt tenslotte in het classisblad...

“In de beroepsstandaard van geestelijk verzorger is er altijd een zendend genootschap, en dat is in dit geval de classis Groningen-Drenthe. Bij de classis moet ik mijn ambtelijke bevoegdheid kunnen toetsen, die bijvoorbeeld bij de politie vertaald wordt in geheimhouding en verschoningsrecht. En het is ook gewoon fijn om bij de classis terecht te kunnen – ook ik heb natuurlijk wel mijn theologische vragen op gebied van politie en ethiek en zingeving. Dan ben ik welkom bij de classis!”

Theologiestudent

“Jongeren kunnen meer uit het geloof halen dan ze denken”

DOOR | LEO POLHUIJS

Jongeren kunnen meer uit het geloof halen dan ze denken. Je geloof heeft je veel te bieden. God is bij je, elk moment van de dag. Ook als het moeilijk is. Dat is de overtuiging van de 21-jarige Marieke Lanjouw uit Zandpol.

Marieke koos na een snuffelstage van school voor het bakkersvak. “Lekker met mijn handen werken, dat leek me wel wat. Ik bakte als kind al graag koekjes en dat doe ik thuis nog steeds.” Marieke volgde de vakopleiding bij het Alfacollege in Hoogeveen en liep een aantal keren stage, onder andere bij bakkerij Kolkman. Ze heeft haar vakdiploma op zak en werkt twee dagen per week bij een banketbakker in Coevorden.

Verlangen

Toch heeft Marieke besloten niet verder te gaan in de bakkersbranche. “Eigenlijk wilde ik niet de hele week werken, maar verder studeren. Na een beroeps-presentatie op school kwam theologie voorbij. Toen kwamen ook de gesprekken weer naar boven die ik vroeger had met mijn inmiddels overleden oma. Zij stimuleerde mij in mijn geloof. Na die presentatie kreeg ik het verlangen verder te groeien in mijn geloof en meldde ik me aan voor de vierjarige voltijdsopleiding theologie aan Hogeschool VIAA in Zwolle. Als ik die heb afgerond, ben ik theoloog.”

Belijdenis

Marieke is opgevoed in een gelovig gezin en zat op de christelijke basisschool in haar dorp. “Wij baden voor het eten en we lazen uit de Bijbel. Ook was ik bij de jeugdclub van de kerk.” In 2020 deed ze belijdenis in de protestantse kerk in Schoonebeek, waarvan ze lid is. Een stap die niet veel jongeren meer nemen. “Ik kom graag naar de dienst maar ben zo’n beetje de enige twintiger. Jammer dat er zo weinig leeftijdsgenoten in de dienst zitten. Op de 20+ groep, tijdens jeugddiensten of samenkomsten met een speciaal thema zie

“EIGENLIJK WILDE IK NIET DE HELE WEEK WERKEN, MAAR VERDER STUDEREN”

je ze wel meer. Ik weet niet precies waarom er zo weinig jeugd komt. Misschien begint de dienst te vroeg of komen er meer jongeren als er muziek is te horen die aansluit bij hun beleving. Ook tijdens de groepsreis naar Israël in mei dit jaar was ik de jongste. De Bijbel en het geloof zijn toen veel meer gaan leven. Je loopt op grond waar Jezus ook is geweest, heel bijzonder. Ik heb veel steun aan mijn geloof. Die boodschap wil ik graag andere jongeren meegeven.”

Foto: Bert Kolkman

Oekraïense vluchtelingen in Schoonebeek

“Voorlopig zullen we blijven”

DOOR | LEO POLHUIJS EN BERT KOLKMAN

Ze zaten acht dagen in een schuilkelder uit angst voor de bombardementen. Toen ze er eindelijk uit konden, wilden ze maar één ding: zo snel mogelijk weg van de oorlog.

Familie Hubarijev vond onderdak in Schoonebeek: “We denken erover om hier een huis te bouwen”

Ze zaten acht dagen in een schuilkelder uit angst voor de bombardementen. Toen ze er eindelijk uit konden, wilden ze maar één ding: zo snel mogelijk weg van de oorlog.

Het is vader Vadym Hubarijev, moeder Inna Hubarieva en de dochters Sophia, Taisiia en Rosa uit Oekraïne gelukt. Ze zitten veilig in Schoonebeek, samen met het hondje Porter. Marinus en Riet Sliemers gaven graag gehoor aan de oproep vluchtelingen op te vangen, zoals die onder meer werd gedaan door de Protestantse Gemeente Schoonebeek.

Marinus: “Ik ben geen lid van de kerk maar geloof wel in God en vind dat je vanuit je geloof goed moet doen. Daarbij hoort ook dat je anderen in nood helpt.” Marinus, voorheen jarenlang leidinggevende bij de regionale politie, was eerder betrokken bij hulpacties voor Hongarije. “Uit die tijd kende ik Kathleen Kovacs, die begin maart een transport met diervoeders naar Oekraïne verzorgde en contact zou kunnen leggen met vluchtelingen.”

Bord

Inna herinnert zich nog goed dat ze

Kathleen zag op het station van de Hongaarse hoofdstad Boedapest, waar de familie na dagenlang reizen aankwam. “Het eerste stuk reden we met onze elektrische auto, de rest per

trein. Kathleen had een bord bij zich waarop stond dat ze een gezin van vijf personen zocht voor Nederland. Ze kocht treinkaartjes en via onder meer Frankfurt reden we naar Lingen, waar

Vadym, Inna, Taisiia, Sophia en Rosa in 2019

De werkgroep Oekraïne: v.l.n.r. Bert Kolkman, Henk Elzing, Carl Weelink, Leo Pekelsma en Willem van Engelenhoven. Foto: Leo Polhuijs. Aukje Nakken was niet bij het gesprek aanwezig en ontbreekt op de foto.

Marinus ons afhaalde. We hadden dagenlang niet geslapen en waren helemaal kapot.”

De familie komt uit een voorstadje van het zwaar gebombardeerde Charkov. Inna had een kapsalon en was makelaar, Vadym was ict'er en werkte in de maritieme sector. De dochters zitten op school en spreken al een klein beetje Nederlands. “Goeden-morgen...” klinkt het tijdens het interview.

Marinus: “Wij hebben ons als opvangadres aangeboden omdat we een groot huis hebben. De familie woont boven en heeft een eigen woonruimte en badkamer. Zo heeft iedereen voldoende privacy. Eten doen we samen, heel gezellig. We hebben heel goed contact.”

Volkslied

De Protestantse Gemeente Schoonebeek heeft contact met de vluchtelingen. Zo was de familie aanwezig tijdens het benefietconcert in de kerk in mei, waar Taisiia bezoekers ontroerde met het zingen van het Oekraïense volkslied. Inna werkt inmiddels als kapster in een schoonheidssalon in Schoonebeek, Vadym in een garage in Coevorden. “We hebben gelukkig contact met onze achtergebleven familie,”

zegt Inna. “Hoe we onze toekomst zien? We denken erover om een huis te bouwen in Schoonebeek...”

Oekraïenewerkgroep Protestantse Gemeente Schoonebeek: “Ga niet zomaar spullen inzamelen en stel vast wie er verantwoordelijk is”

Nadat Rusland begin dit jaar Oekraïne was binnengevallen, richtte de kerkenraad van de Protestantse Gemeente Schoonebeek een werkgroep op die vluchtelingen helpt. Na een half jaar maken de leden de balans op.

Eén van de eerste conclusies is dat je het beste vraaggestuurd kunt werken. “Er kwamen via gemeenteleden en anderen heel veel spullen binnen. Geweldig natuurlijk, maar ons advies is om niet zomaar in het wilde weg van alles te verzamelen. Misschien zijn sommige spullen helemaal niet nodig.” Een andere belangrijke conclusie is: stel vast wie eindverantwoordelijk is als het gaat om vluchtelingenopvang.

De werkgroep bestaat uit Bert Kolkman (diaken), Leo Pekelsma (voorzitter College van Kerkrentmeesters),

Carl Weelink (voorzitter kerkenraad), Henk Elzing (ouderling pastoraat), Willem van Engelenhoven (ouderling vorming en toerusting) en Aukje Nakken (diaken).

Kaarsje

Een van de eerste acties betrof het inzamelen van hulpgoederen, die via Polen Oekraïne bereikten. In mei werd in de kerk een benefietconcert gehouden met een collecte. Ook werd een gedenkhoek ingericht waar je een kaarsje kon aansteken. Willem van Engelenhoven: “Ook al is daar niet zo veel gebruik van gemaakt, we wilden iedereen de gelegenheid geven, zijn of haar emotie te uiten.”

De werkgroep deed ook een oproep voor opvangadressen. In Schoonebeek zijn inmiddels twee Oekraïense gezinnen ondergebracht. De vluchtelingen die bij de familie Meijering onderdak vonden, hebben veel hulp gekregen. Zo heeft de werkgroep de woning schoongemaakt en ingericht met spullen die vooral door gemeenteleden werden aangeleverd. De gemaakte kosten werden betaald uit een fonds dat door de diaconie is ingesteld.

Verantwoordelijkheid

Carl Weelink: “Toen we van het gezin hoorden, hadden we drie dagen de tijd om voor de inrichting te zorgen. In het begin was het onduidelijk wie de eindverantwoordelijkheid had. De burgerlijke gemeente bemoeide zich ermee, Takecarebnb, het Rode Kruis, het Leger des Heils... Een belangrijke aanbeveling aan andere kerken is dan ook: houd goed contact met de burgerlijke gemeente en stel vast wie verantwoordelijk is.”

Ook Henk Elzing meldde zich aan als opvangadres. “Ook al is daar in mijn geval nog geen gebruik van gemaakt, ik wil graag mijn verantwoordelijkheid nemen als het gaat om mensen in nood. Door opvang te bieden kun je concreet iets doen in je eigen woonplaats.”

Wim van Engelenhoven: “Ook als ik geen christen zou zijn, zou ik hulp bieden.”

Jan en Sara Meijering zijn blij met familie Khomsi Kak: "We hadden het niet beter kunnen treffen"

Mohammed Khomsi Kak, zijn zonen Samir en Nasim en zijn vrouw Natalia Nikitina zitten in de tuin van Jan en Sara Meijering. Het is een vredige zomeravond, een heel verschil met de nachtmerrie waarin de Oekraïense familie begin dit jaar belandde.

"Het gezin woonde in de buurt van het zwaar getroffen Charkov. Natalia was tandarts, Mohammed dreef een aantal kledingzaken, bijgestaan door zijn zonen. De bedrijfspanden en de buurt zijn verwoest. "We hebben het even aangezien en zijn toen gevlucht."

Vlak na het uitbreken van de oorlog zaten Jan en Sara televisie te kijken. Sara: "We zagen de vreselijke beelden en keken elkaar aan. Ik zei tegen Jan: 'Wij hebben een groot leeg huis, dus...'" "Onze boerderij werd vroeger voor de helft verhuurd. De laatste tijd

stond het verhuurgedeelte leeg. We belden de gemeente maar er gebeurde eigenlijk niet zoveel," zegt Jan in plat Drents. "Later kwam er iemand van Takecarebnb, maar ook daarna bleef de situatie vaag."

Formulieren

De zaak kwam in een stroomversnelling toen de Meijerings contact zochten met Carl Weelink, voorzitter van de kerkenraad van de Protestantse Gemeente Schoonebeek. Sara: "Hij heeft ons geweldig geholpen met het invullen van online formulieren." De kerkelijke werkgroep Oekraïne maakte de leegstaande woning schoon en richtte deze in met meubels. "Als we vragen hebben, gaan we naar Carl. Verder hebben we geen hulp nodig."

De familie maakte een lange reis, samen met hun twee honden en twee katten. "In Polen was de opvang te duur en niemand wilde huisdieren. We reden door naar Nederland en na een kort verblijf in Ter Apel en een paar dagen in een vakantiepark konden we naar Schoonebeek."

Klik

De Meijerings zijn erg ingenomen met hun Oost-Europese gasten. "Fijne mensen, heel sociaal," oordeelt Jan. "Ze zijn altijd bereid om te helpen met een klusje. Er was meteen een klik. We hadden het niet beter kunnen treffen. Het is hier ook groot genoeg om elkaars privacy te respecteren."

Sara: "Ondanks de taalbarrière begrijpen we elkaar goed. We laten het aan henzelf over of ze iets willen vertellen over wat ze hebben meegemaakt."

Wasserij

Mohammed en Natalia werken inmiddels in een wasserij in Emmen. "We moeten vroeg opstaan, maar verdienen in elk geval geld." Samir volgt een online ict-opleiding, Nasim zit op het Esdalcollege in Emmen.

Samir: "Het is nog lang niet veilig genoeg om terug te gaan. Voorlopig zullen we blijven." Jan en Sara: "Mooi dat we op onze leeftijd nog iets voor een ander kunnen betekenen."

De familie Meijering met hun gasten. Foto: Bert Kolkman

Wijding en ontwijding

DOOR | REINDER DE JAGER

Op de zaterdag voor Pinksteren hebben we ons laten inspireren op Kerkenpad in Oost-Groningen. We begonnen in Wedde, fietsten naar Onstwedde, en via Vlagtwedde keerden we weer terug in Wedde. Drie kerken hebben we op onze tocht aangedaan – het was prachtig weer en opnieuw verrasten ons natuur en landschap in het Groningse. In elke kerk troffen we een vrijwilliger aan die ons meer kon vertellen over geschiedenis en huidige gebruik van het kerkgebouw. Zo'n soort tocht hadden we vorig jaar ook gedaan: een aanrader!

Ook mijn zoon was mee – die heeft geen religieuze, laat staan een kerkelijke achtergrond: ikzelf verkeerde in zijn jonge jaren in een heftig atheïstische periode... En dan kom je op de binnenmuren van de kerk in Wedde 'wijdingskruisjes' tegen (drie zijn er nog intact van de twaalf): dat zijn kruisen die namens de bisschop gezet worden als een kerk na bijvoorbeeld een restauratie opnieuw door hem gewijd wordt. Mijn uitleg klonk voor hem als hocus pocus. Maar hoe leg ik, zelf ook nog met een protestantse handicap behept, mijn zoon uit wat 'wijden' betekent? Dat kan alleen door dat begrip te vervangen door een nog veel moeilijker begrip: heiligen. En wat is heilig? Achteraf bedacht ik me, dat wat voor hem heilig is, gewoon voor ons uit huppelde: zijn driejarige dochttertje, onze kleindochter, onze zonnestraal Elin. Zo makkelijk kun je dus iets uitleggen. Dat dit gebouw voor gelovigen net zo belangrijk werd als zijn dochter voor hem, dat het onaantastbaar is en ook om lief te hebben. Niet dat gelovigen daar nou altijd zo zorgvuldig mee omgegaan zijn, met dat heilige van de kerk. Die bekende bisschop van Münster, Bernhard von Galen, te onzent beter bekend als Bommen Berend, had een opslagplaats voor wapentuig nodig op zijn weg naar Groningen, en gebruikte daar de kerk van Wedde voor. Toen hij uiteindelijk moest afdruppen, stak hij de kerk in de fik, waardoor het dak afbrandde – als je goed kijkt, zie je dat er een veel platter dak op zit dan oorspronkelijk; de stenen bogen boven de ramen lopen niet helemaal door, de lage zoldering verhindert dat.

En in Onstwedde nog meer voorbeelden van ontwijding en ontheiliging. Neem het prachtige doopvont van Bentheimer zandsteen, waarschijnlijk uit de veertiende eeuw, zorgvuldig gemaakt naar het beste vermogen uit die tijd. Het werd uit de kerk verwijderd, als drinkbak voor vee gebruikt, als messenslijpsteen, als bloembak in de Rabobank. Het staat nu weer in volle glorie, als doopvont, in de kerk.

Dat is een echte troost, ook voor nu: iets mag dan zozeer ontwijd zijn – een pastoor die wapentuig zegent, een patriarch die pal achter Poetin staat: de slinger van de tijd gaat wel weer terug naar het heilige, want dat is onze bestemming. Het doopvont staat weer in de kerk!

Dit artikel verscheen eerder in *Kerk in Stad*, nummer 12 van 2022.

Doopvont van Onstwedde in 1967. H.M. van den Berg, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

Regionale samenwerking

En God zag dat het goed was

DOOR | Ds. JAN HOMMES, CLASSISPREDIKANT

Het zogeheten Scheppingsverhaal is voor mij een belangrijke inspiratiebron. Naast andere betekenissen lees ik er ook de onderlinge afhankelijkheid van alle verschillende elementen van ons leven in. Het ene komt uit het andere voort en zo zijn hemel en aarde, aarde en bomen en planten, dieren en mensen ten diepste met elkaar verbonden geschapen in Gods hand. Op die manier kijk ik ook naar de kerk en de plaatselijke gemeenten.

Een grote diversiteit waar het gaat om geloofsbeleving en manieren van omgaan met elkaar en met kerkelijke zaken. Een grote diversiteit in liturgie en diaconale presentie. Maar we zijn allen met elkaar ten diepste verbonden als gemeenten van Christus en dat vraagt om een kerkelijk verband. Zo kunnen we aan elkaar meegeven wat van belang is en onze eigenheid verder uitbouwen. Zo zie ik de kerk als een netwerk van (zelfstandige) gemeenten.

Verscheidenheid

De vragen 'wie zijn wij' en 'hoe willen wij kerk zijn' zijn belangrijke vragen voor een plaatselijke gemeente. Ze zijn vaak niet zo eenvoudig te beantwoorden, omdat er ook binnen een gemeente al verscheidenheid aanwezig is. Of die grote verschillen wenselijk zijn of niet, het is voor mij een gegeven. Het is voor mij ook belangrijk om elkaar in de eigenheid die er bestaat serieus te nemen en wellicht zelfs te ontwikkelen.

In eigen dorp en wijk

Wij merken dat er bij met name kleinere gemeenten behoefte bestaat aan meer samenhang, vooral omdat zij graag in hun eigen dorp of wijk gemeente van Christus willen blijven. Dat kan soms alleen maar samen met een buurgemeente, door samen te werken of zelfs samen te gaan. Als

Breed Moderamen van onze classis zetten wij sterk in op het onderzoeken van mogelijkheden tot samenwerking, niet op samengaan.

Solidariteit

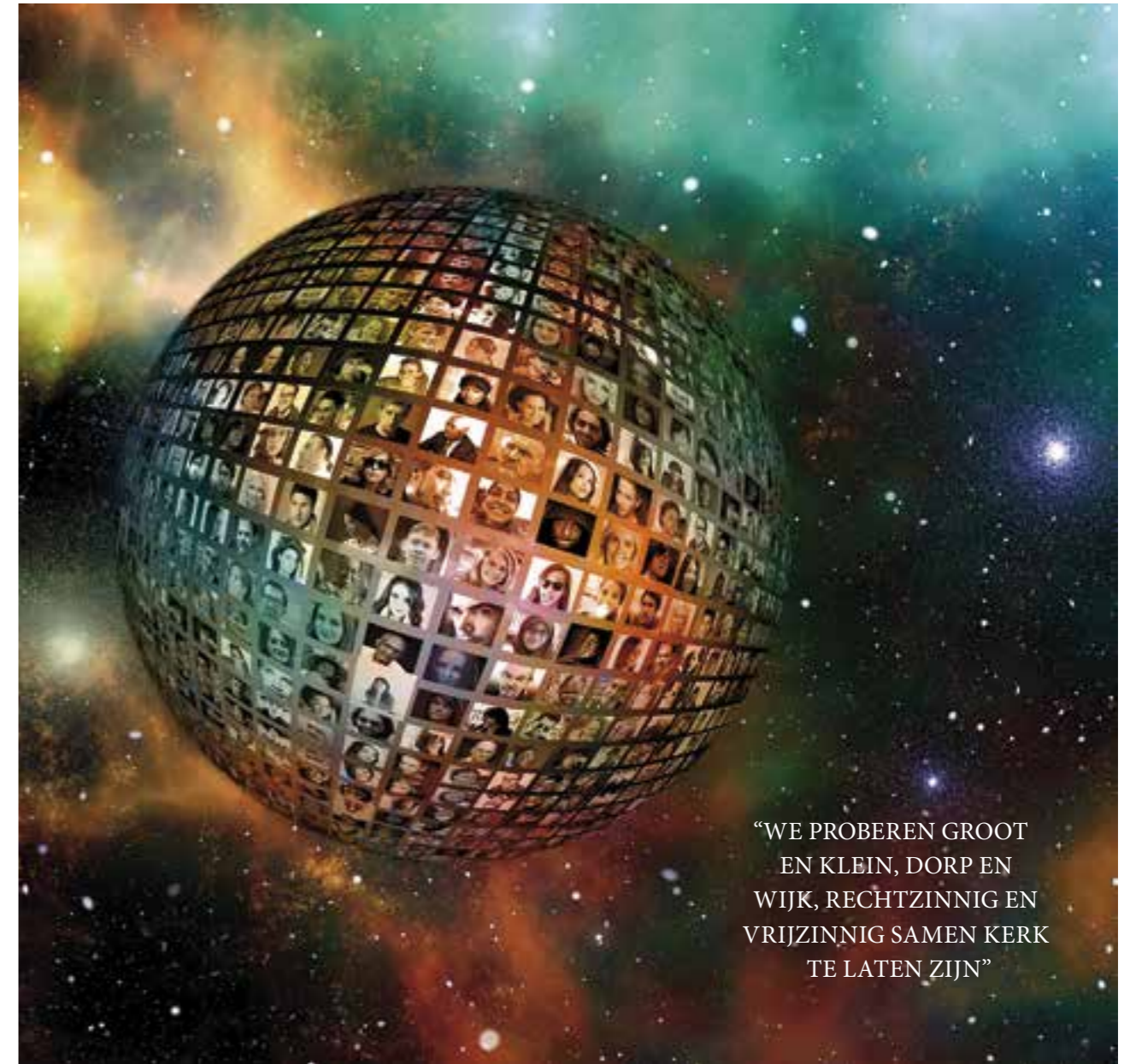
Dat vatten wij breed op, dat wil zeggen dat we groot en klein, dorp en wijk, rechtzinnig en vrijzinnig proberen samen kerk te laten zijn. Eerder heb ik dat ingevuld met het woord 'solidariteit'. Ik zie dat als een 'verbonden met elkaar weten' van gemeenten, zodanig dat je samen eraan bijdraagt dat de individuele gemeenten er op hun manier kunnen zijn. Belangrijk is dan dat je weet 'wie ben ik' en 'hoe willen wij gemeente zijn'. Zo zijn wij elkaar gegeven, om elkaar van dienst te zijn.

Regiopredikant

Om die samenhang vorm te geven vanuit de plaatselijke gemeente komt er in onze classis een regiopredikant, zo noemen wij haar/hem. We zijn ontzettend blij met de mogelijke aanstelling en we hopen dan ook dat veel gemeenten gebruik zullen gaan maken van deze inzet. Zij is deskundig om zowel de inhoudelijke vraag met de gemeente van een antwoord te voorzien als ook na te denken over hoe je dan samen met andere gemeenten die eigenheid vorm kunt

“WE ZIJN ALLEN MET
ELKAAR TEN DIEPSTE
VERBONDEN ALS
GEMEENTEN VAN
CHRISTUS”

“WE PROBEREN GROOT
EN KLEIN, DORP EN
WIJK, RECHTZINNIG EN
VRIJZINNIG SAMEN KERK
TE LATEN ZIJN”

geven. Wij denken dat deze inzet noodzakelijk is om te voorkomen dat gemeenten moeten worden samengevoegd of opgeheven, omdat ze te klein worden. We denken ook dat het noodzakelijk is om samen na te denken over de inzet van voorgangers, zowel predikanten als kerkelijk werkers, omdat we in beide gevallen een tekort verwachten.

Een uitgestoken hand

Op de website van onze Protestantse Kerk schreef Joop Schaveling:

“Voorwaarde voor een geslaagde samenwerking is dat betrokken partijen hun eigen ambitie en identiteit kunnen behouden. Het draait om de vraag hoe je elkaar kunt helpen om die ambitie en identiteit te realiseren. Wat heb ik van de ander nodig, en wat heeft de ander van mij nodig? Samenwerken gaat over

relaties, een uitgestoken hand.”

Dat is mij uit het hart gegrepen en bij een dergelijke samenwerking willen we graag van dienst zijn. Een 'regiopredikant,' of een classicaal adviseur zoals wij het ook al hebben genoemd, is er ten dienste van de gemeenten. Deze predikant is verbonden aan de classis en het Breed Moderamen voert dat uit. En zij/hij komt op verzoek van de gemeenten om te helpen, om te kijken op welke manier een gemeente mogelijk in een samenwerkingsverband het beste tot haar recht kan komen.

Wij waren als Breed Moderamen al in gesprek met verschillende groepen van gemeenten. Wij hopen dat de regiopredikant de kans krijgt dat op te pakken en uit te bouwen. Voor meer informatie kunt u altijd met ondergetekende contact opnemen.

Geloof in Oost-Groningen Inspiratiefestival voor kerken

Samen geïnspireerd raken: dat kon op 3 september in Oostwold aan het Oldambtmeer. De hele dag kwamen mensen uit verschillende kerken samen rond zinging, cultuur, voedsel, samenleving en ontspanning.
Een beeldverslag.

Optreden van Marieke Sleurink & Band.

Foto's: Christiaan Dekker

Workshops en hapjes

Foto's: Peter Akkerman